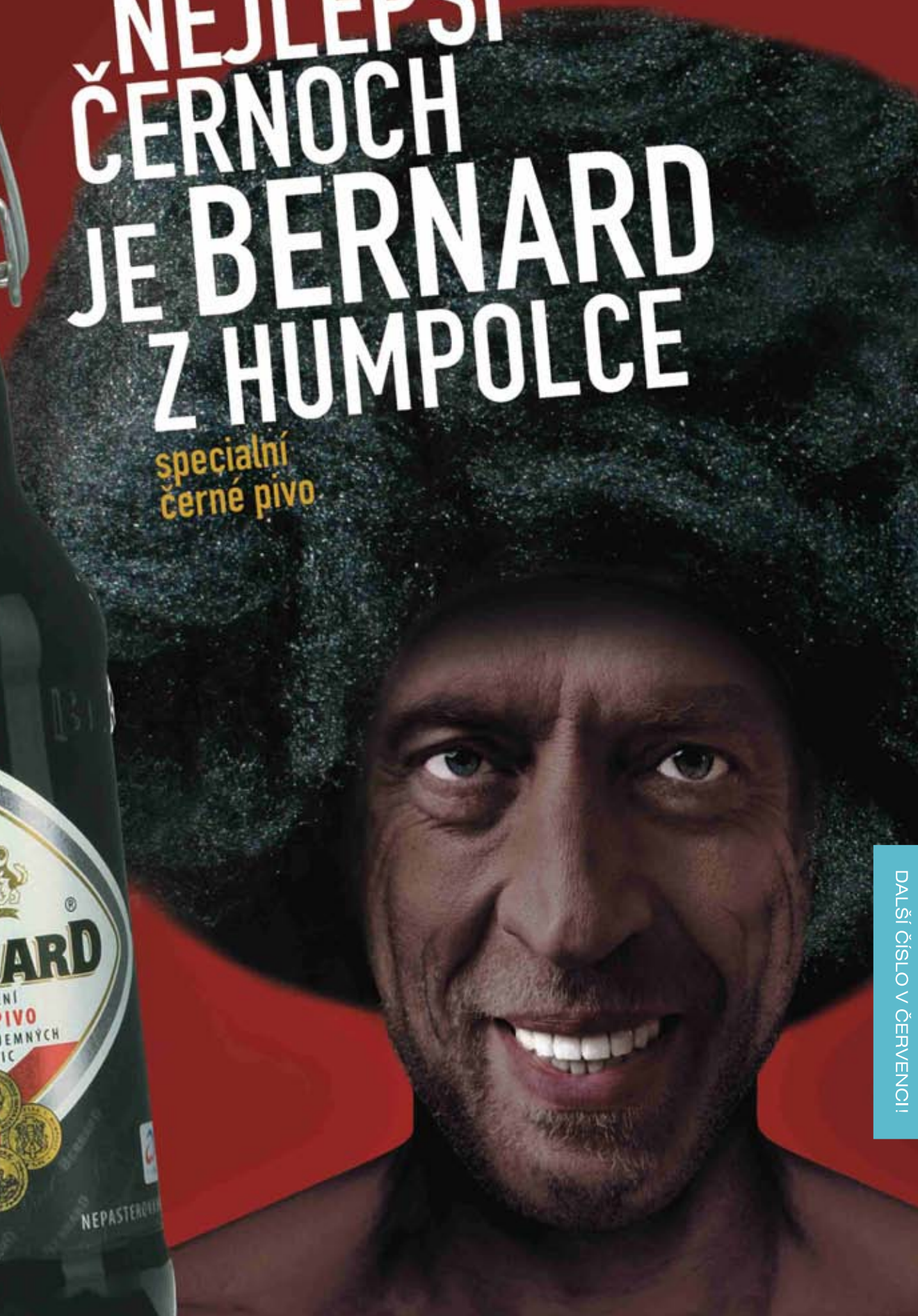

NEJLEPŠÍ
ČERNOCH
JE BERNARD
Z HUMPOLCE

speciální
černé pivo

DALŠÍ ČÍSLO V ČERVENCI!

JAROSLAV RUDIŠ
DEJVIČKÉ DIVADLO
BEATA RAJSKÁ
JERUZALÉM

Viastr, cestov

Stanislav Bernard
spolumajitel Rodinného pivovaru Bernard

Stranická disciplína versus individuální názor poslanců – o tom se hodně mluví. Ad absurdum vede k výhrůžkám, nebo až k vylučování poslanců ze strany, pokud se nepodřídí. Sociální demokracie jako minulá vládní strana začala jednání s Američany o radaru, ale najednou obrátila. Přitom jde o čistou kalkulaci. Obecně není pro některé politiky důležitá podstata, význam a smysl jednotlivých témat, ale pouze získání volebních preferencí (průzkumy přece ukazují, že většina je proti radaru).

Politici hrají divadlo, virtuální hru s voliči. Jejich rozhodování by mělo být co nejbližší reálnému životu a ne hrátkami o procenta preferencí voličů, kde podstata problému je až na posledním místě. Chápu, že když má levicovější nebo pravicovější strana skutečně oprávněný názor, že něco je špatně, pak by zástupci strany měli hlasovat v souladu s tímto názorem (ale i tak by to nemělo být vynucováno). V případě radaru však nejde o levicovost či pravicovost, ale o bezpečnost naší země, o naše závazky ke spojencům. Diskutuje se o tom, jestli je radar nebezpečný, ale skutečné důvody jsou jiné. Současná česká politika bohužel není o významu věci, ale o tématu dne, které se dostane do médií, a tudíž může zapůsobit na voliče. Získat body. A jestli samotný záměr je dobrý, nebo ne, není podstatné.

A snad ještě jedna poznámka na okraj. Pokud mají poslanci opravdu vždycky hlasovat v souladu s názorem své strany, volme strany. Pak se může scházet pouhých pět zástupců někde v kavárenském salonku a rozhodovat podle procent, která strany získaly. Bude to levnější, rychlejší, přehlednější a zmizí i problém takzvaných přeběhlíků.

„Držte se...“

vlastní cestou 2/08

obsah

duben – květen – červen
editor
Boris Dočekal
redakce
Stanislav Bernard
Zdeněk Mikulášek
Markéta Navrátilová
design
Štěpán Malovec
jazyková poradkyně
Věra Bláhová
tisk
Tiskárna David, s. r. o.
vydavatel
Rodinný pivovar Bernard, a. s. // www.bernard.cz

Magazín Vlastní cestou vychází čtvrtletně. Chcete-li jej dostávat do poštovní schránky, navštivte www.bernard.cz (hlavní menu > zábava > formulář, který vyplníte a odešlete).
Vaše připomínky a náměty můžete zasílat na pivovar@bernard.cz

Magazín Vlastní cestou je zaregistrován na Ministerstvu kultury ČR pod evidenčním číslem MK ČR E 14164

fotografie na obálce z představení Černá díra > Hynek Glos

04 _ Hudba je pro mě radost, psaní láska rozhovor s Jaroslavem Rudišem	30 _ Za pivem do Ameriky? pivní zajímavost
10 _ Sladovna v Rajhradě informace z pivovaru	31 _ Finské jezero fejeton Jaroslava Rudiše
12 _ Divadlu s láskou i s rozmyslem lahůdka ze světa divadla	33 _ Šalom Jeruzalém reportáž
15 _ Fanda – rudý pokrývač povídka Josefa Moníka	38 _ Křemešník Humpolec a okolí
19 _ Nová prodejna informace z pivovaru	
20 _ Banát exkluzivní fotoreportáž	
24 _ Nechtít být stádem rozhovor s Beatou Rajskou	
27 _ Každý den včas, čistě oholen, střizliv Jan Tríska na křížovatce	
28 _ Naše úspěchy informace z pivovaru	

Hudba je pro mě radost, psaní láska

> říká spisovatel Jaroslav Rudiš

Ať už to zní jakkoliv, autor musí být pro média trochu sexy, aby si ho všimla.

Jak se v Česku člověk stane profesionálním spisovatelem?

To zní strašně, skoro jako profesionální hokejista. Ale mně se to vlastně líbí, protože psaní je práce jako každá jiná. Setkávám se s tím, že si mnozí myslí, že se jen tak flákám. Že je to ta bohéma a že jen tak mimochodem se něco narodí a já to lehce hodím na papír a je vyděláno. Ale ono je to odpracované. Akorát, což je obrovská výhoda, mám volnou pracovní dobu a můžu si vše zorganizovat, jak chci. Zároveň je to ale strašná nevýhoda, protože musím být manažerem svého času. A právě s tím docela bojuju.

Už dlouho se živíte výhradně psaním?

No..., relativně dlouho. Ale byla období, kdy jsem neměl prachy, a tak jsem třeba na půl roku nastoupil do Práva. Úplně na volné noze jsem asi dva roky, předtím se to trochu střídalo. Ale abych ještě odpověděl na vaši první otázku – vlastně jsem se spisovatelem stal náhodou, díky štěstí. Chtěl jsem mít kapelu, jenže mi to moc nešlo. A psaní mě bavilo už na gymplu, s kamarády jsme hráli divadlo. Jmenovali jsme se Turnovsko-lomnická divadelní společnost a kopírovali jsme Cimrmany. Pak jsme ale napsali vlastní hru. Už na gymplu jsem taky jako maturitní práci napsal jeden dost šilený text, patetické drama o válce v Perském zálivu a o rockerovi, který umírá na AIDS.

To v devatenácti je bezvadné, vybrat si téma válka a smrt...

No jo, po letech jsem to otevřel a rychle zase zavřel. Vůbec nemám odvalu si text přečíst. Nicméně když se mě tehdy předseda maturitní komise zeptal, jestli toužím být dramatický umělec, odpověděl jsem – ne, já se hlásím na pedagogickou fakultu. Původně jsem vystudovaný učitel němčiny a dějepisu. Ale psaní mě fakt bavilo. Všelijak jsem to zkoušel a pak jsem odjel do Berlína, kde jsem získal stipendium na projekt o současné německé literatuře. A v tom cizojazyčném prostředí mi to najednou začalo psát samo, což si vůbec nedokážu vysvětlit. Mám pocit, že právě to obklopení jinou řečí na mě mělo jakýsi záhadný vliv. A tak se zrodila knížka Nebe pod Berlínem, příběh o zkrachovalém českém učiteli, který se v Berlíně snaží znovu najít.

Podívejme se na to čistě ekonomicky – kolik musí prodat český autor za rok knížek, aby mu to stačilo řekneme na slušné nebo aspoň základní živobytí?

Zdaleka neprodávám tolik knih, jak by si někdo mohl třeba myslet. Živí mě souběh několika věcí. Napsal jsem scénář pro film, teď píšou další, děláme komiks i divadlo. Mám kliku, že třeba Nebe pod Berlínem vyšlo německy a měl jsem tam dlouhou řňůru autorských čtení. Ze čtení žije většina německých autorů, bývá za ně 250

až 500 euro. A v Německu být spisovatel je pořád takové... prestižní. Oni mají rádi tu „hochkulturu“ a literatura je pro ně jakoby nejvyšší.

Prestiž spisovatelů u nás po roce 1989 podle mě dost upadla. Co říkáte někdejšími výroky, že spisovatelé jsou svědomím národa?

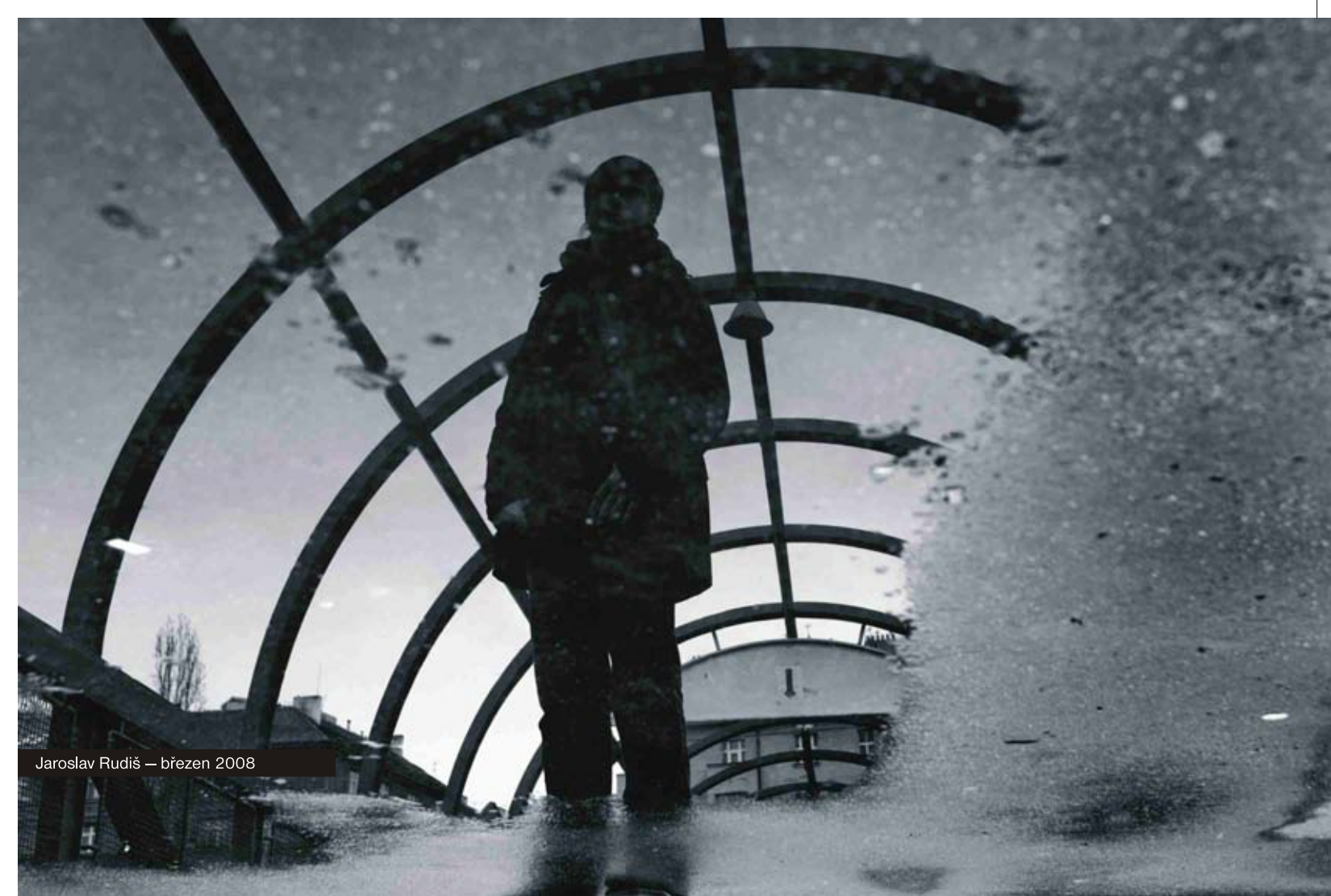
Toho se spíš bojím. Já vůbec nezpochybňuju roli spisovatelů v šedesátých letech, jejich vliv na proměnu tehdejší společnosti. Ale svědomí národa – v téhle pozici se vůbec necítím, a ani bych se cítit nechtěl. Zavání mi to patosem. Svědomí má každý svoje. Píšu, protože mě to baví a snad i jde a je v tom i určitý autoterapeutický prvek. Řeším si tak nějaké své depky.

Ani nebýváte mezi rozhořčenými autory více či méně bojovných petic.

Necítím potřebu se někde podepisovat. Některé iniciativy podporuju, ale považuju to za svou soukromou věc.

Před chvílí jste zmínil Právo. Pro naši generaci navždy zůstane Rudé, nesetkal jste se řekneme s výtkami na adresu tohoto angažmá?

Samozřejmě. Nastoupil jsem tam v roce 1998 a měl jsem pocit, že si v literární příloze Salon můžu dělat, co chci. A tak to také bylo. Tenkrát už tam byla spousta

Jaroslav Rudiš — březen 2008

mladých lidí. Samozřejmě ty noviny jsou levicové, ale ve smyslu liberálně levicové, dávno nejsou komunistické. Ale vaši generaci chápu, v padesátých nebo i po srpnu 1968 musely spousta lidí strašně ublížit, o tom není pochyb.

Pojďme od politiky. Proč se snažíte i zpívat, když sám říkáte, že to moc neumíte. Jde o projev čiré radosti ze života, nebo součást mediálně zajímavého image?

Dobrá otázka. Já jsem založil několik kapel, ale fakt mi to moc nešlo. Tak jsem začal psát, ale hudba mě strašně baví a napájí mě energií. Máme kapelu U-Bahn, což je literárně hudební projekt, kdy jsme chtěli ozvláštnit literární čtení. Propojit literaturu s muzikou, nějak to oživit. A ono to zafungovalo. Samozřejmě je to i hra, protože já opravdu nejsem zpěvák, i když jsem si tam těch pět šest písniček

vždycky odeřval. Nyní hraju – nehraju na klávesy v kapele Jaromíra 99, nazvané The Bombers. Jsem při tom vždycky hodně nervózní, ale určitě je tam i trochu exhibicionismu.

Co je pro vás psaní a co hraní?

Hraní je radost a psaní je láska. Bez psaní si svůj život už nedovedu představit.

Mám dojem, že vy a zejména váš nakladatel dovedete velmi dobře pracovat s marketingem. Bez něj to dneska nejde asi ani v literatuře, respektive na její cestě ke čtenáři.

Myslím, že ty dvě věci spolu souvisejí. Můžu to poměrně dobře porovnávat s Německem, kde poměrně často pobývám, jezdím na veletrhy a vyjde mi tam teď druhá kniha Grandhotel. Zdá se mi, že čeští nakladatelé reklamu a marketing často podceňují. Spíš čekají, jak se knížka

chytne sama. Tím pak mnohé knížky doslova zabijí. Podle mě se nakladatel musí snažit, aby se kniha dostala ke čtenáři. V Německu vycházejí i inzeráty, které propagují nové tituly.

Ale jak to má český nakladatel dělat, když na reklamu v téhle branži prostě nejsou peníze?

Vím, že to není jednoduché. Myslím, že v propagaci pomáhají právě autorská čtení. A ať už to zní jakkoliv, autor musí být pro média trochu sexy, aby si ho všimla. Bohužel tady pořád trochu platí, že literatura – a tím i spisovatelé – je něco jakoby zaprášeného, muzeálního, neživého. Já jsem měl na nakladatele velkou kliku, přečetl si v novinách mou povídku a napsal mi. Joachim Dvořák vlastně inicioval vznik mého prvního románu. A pak investoval spoustu své energie a samozřejmě i peníze, aby se o té

J.R. 1972*

Vystudoval Pedagogickou fakultu v Liberci. Pracoval jako učitel, reklamní agent, novinář, nyní se žije psaním. Je autorem tří románů: Nebe pod Berlínem (za něj obdržel Cenu Jiřího Ortena), Grandhotel (byl zfilmován) a Potichu. S výtvarníkem Jaromírem 99 je spoluautorem komiksu o poblouzněném nádražákovi Aloisi Nebelovi, podle kterého letos vznikne film. S Petrem Pýchou napsal několik divadelních her.

knížce vědělo. Nebe pod Berlínem mělo úspěch, jaký jsem vůbec nečekal. Asi – podobně jako potom u komiksu Alois Nebel – existovala určitá mezera, kterou se nám podařilo zaplnit. Možná se i čekalo na nějaký nový sound české literatury. Možná na nové příběhy, novou generaci...

Vaše knížky patří k těm velmi úspěšným, nicméně si myslím, že takových nákladů jako třeba Michal Viewegh nedosáhnete. Máte taky pocit, že jeho způsob psaní zasahuje širší okruh lidí?

Viewegha čtu. Vůbec nemám rád takové ty intoše, intelektuály, kteří „zasvěceně“ tvrdí, že jeho knihy jsou hrozné, a když se jich zeptám, co naposled četli, řeknou, že Báječná léta pod psa. Myslím, že třeba i Vybíjená je výborný román. Mně recenzenti někdy taky vytýkají líbivost a snadnost čtení...

To je nesmysl, třeba Grandhotel určitě není nějaká snadná knížka...

Možná píšou čtivě, možná nečtivě, nevím, píšou, jak to umím. Moc nad tím nespekuluju. Snažím se, aby to mělo dobrý příběh, silné emoce, nějaký sound, rytmus a švih a to se mi tam dostává z hudby, kterou poslouchám při psaní. Ke každé knížce si vytvářím soundtracky.

Byl byste ochotný udělat ten vstřícný krok ke čtenáři, aby jich prostě bylo víc? Aby náklady vašich knih přesáhly padesát tisíc?

To neumím. Myslím, že i další moje kniha bude napsaná tak, že ji napsal Rudiš. Myslím, že čtivost se Vieweghovi vytýká neprávem. On má dar vyprávět lehce a snadno a lidem se to líbí. Já jsem přesvědčený, že dobrá kniha má být čtivá, má mít příběh, který zaujme. Příběh zůstává, i když literatura se různě proměňuje, teď třeba vzrůstá obliba grafických románů, komiksů. Ale když nemá knížka story, a v tom jsem možná trochu povrchní, nebaví mě ji číst.

Spisovatel Jiří Kratochvil soudí, že knížky v dnešní podobě brzy prakticky zaniknou. Že se budou tisknout jen jako bibliofilie pro velmi omezený okruh fajnšmekrů. Souhlasíte?

To je těžké, slyším to docela často. Ale třeba románu Vyměřování světa Daniela Kehlmana se v Německu prodal milion výtisků a myslím, že to je skvělá literatura. Lidé pořád mají chuť prožít nějaký příběh. A dobrá kniha jim ho dá.

To je, myslím, dobrá tečka.

Ale nějak jsme moc nemluvili o mých knížkách.

Vidím, že opravdu víte, co zmůže marketing. Tak do toho. Co mají vaše knížky společného?

Myslím, že je to město. V Nebi pod Berlínem to samozřejmě byl Berlín. V Grandhotelu Liberec a Ještěd a v poslední knížce Potichu je to Praha, Letná, Žižkov... ne turistická, to je jenom jedna její část. A všechny ty knížky spojují i postavy, které se nacházejí v okamžiku nějakého rozhodnutí, být něčím novým, nebo nebýt, vykročit někam, nebo nevykročit... Často jsou to romantici a nebezpeční snílci.

A doufejme, že je bude spojovat i stejný úspěch.

Uvidíme. Byl jsem překvapený ohlasem mých knížek. Když se třeba dozvím, že si někdo přečetl Nebe a vyrazil do Berlína nebo Grandhotel a ubytoval se na Ještědu. Na internetu se pohybují i fanoušci Aloise Nebela, kteří jezdí po jeho stopách. Potěší mě, když se někdo ozve, že moje knížka se nějak propojila s jeho životem.

Humnový slad z Rajhradu

Sladovna v Rajhradě u Brna byla založena v roce 1872 místními zemědělci. Během více než 130 let historie změnila několikrát své majitele. S výjimkou válečných let se v Rajhradě vždy vyráběl vysoce kvalitní humnový slad.

Plocha humen je 4 800 m² a sladovna zpracovává pouze nejkvalitnější české a moravské odrůdy ječmene vhodné pro tradiční výrobu piva českého typu. V současné době patří k největším výrobcům vysoce kvalitního humnového sladu ve střední Evropě. Její roční produkce přesahuje 6,5 tisíc tun.

V roce 2000 byla rajhradská sladovna zprivatizována. Majitelem se stal Rodinný pivovar Bernard, a. s., se sídlem v Humpolci. Sladovna Bernard vyrábí slad tradičním způsobem, tedy ručně a tzv. humnovým způsobem. Pivovar pro vlastní potřebu spotřebovává zhruba jednu třetinu své produkce, zbytek prodává.

Vysoká kvalita a tradiční způsob výroby přilákal i zákazníky z Japonska, konkrétně z pivovaru SAPPORO BREWERIES LTD, který rajhradský humnový slad používá pro výrobu svého nového druhu piva. Jedním z důvodů, proč se v Japonsku rozhodli spolupracovat se sladovnou Bernard, je upřednostňovat kvalitu klasické ruční výroby sladu před průmyslovou výrobou automatickým zpracováním. Pivo vyráběné z humnového sladu si uchovává tradiční chuť i vůni.

ječmen klíči

Divadlu s láskou i s rozmyslem

Deset let „dojždím“ ze Strašnic na konečnou linky A a potom jdu asi kilometr pěšky do Dejvického divadla. Za tu dobu jsem něco našlapal a taky namudroval.

Dejvické divadlo je dnes „podle divadelního času“ vyššího středního věku. Řečeno natvrdo, není to do důchodu zase tak daleko. Vlastně máme tak kolem pětapadesáti let. Ideální čas na úvahu o celkem čitelné budoucnosti. DD už není žádné štěně, ještě se celkem mrštně pohybuje a je o něj zájem. V poslední době se občas, od novinářů, objevuje otázka: Co byste ještě rád udělal?

Před deseti lety se hrálo třeba jen pro dvacet diváků ve stísněných podmínkách, bez valné propagace. Herecký soubor se skládal z mých studentů z DAMU. Statečně a prvně hráli před publikem, které bylo zvyklé na předchozí soubor s jinou poetikou. Trvalo to asi dva roky. Dětská léta ale bývají hezká.

Potom přišli herci i odjinud. Trojan s Hlavickou z Vinohrad, Novotný z Budějovic, moje dcera z DAMU, Vilhelmová z Rokoka, Chmela z Národního, později Plesl ze Zlína, Neužil z Brna, Marta Issová z volné nohy. Někteří z původního ročníku odešli. Nastal čas prvních úspěchů a mladistvě rozpažených rukou. Opravili nám divadlo do dnešní podoby. Diváků přibýlo a začali se lépe oblékat. Lístky podražily.

Docela nepozorovaně nastal čas zakládání rodin. Stali jsme se Divadlem roku a pak ještě jednou. Lidi začali poznávat naše herce podle obličejů. V den předprodeje stojí ve frontě na lístky třeba dvě stě lidí. Do divadla chodíme stále s láskou, ale trochu i s rozmyslem. Hledáme někoho na hlídání dětí. Dospělost je tady. Už nám vadíva, že jedeme na zájezd starou Karosou a že je to daleko. Máme hodně práce. To je dobře. Rádi se vídáme, ale už to nemusí být denně, protože se dost dobře známe. Kdyby o to šlo, cen už byla plná polička. Pořád děláme divadlo dohromady a každý k tomu může říct svůj názor. Bylo by pohodlnější udělat si svoje a jít. Jenže je to skoro jako rozvést se po třiceti letech manželství.

Chystám se ještě něco udělat.

Dejvické divadlo

V Dejvickém divadle se poprvé hrálo už v roce 1992, ale historie současného souboru začala o čtyři roky později, s příchodem nového uměleckého šéfa Miroslava Kroboty. Pod jeho vedením se DD stalo v letech 2002 a 2006 Divadlem roku. Z nejvýznamnějších inscenací je třeba jmenovat Zelenkovy Příběhy obyčejného šílenství a Teremina, ruskou klasiku Oblomov či Bratří Karamazovi, současné drama Sic nebo experimentující Černou díru. K předním osobnostem souboru patří Ivan Trojan, David Novotný, Tatiana Vilhelmová, Marta Issová, Lenka Krobotová... Jako hosté se v DD představili Jiří Langmajer, Jiří Macháček, Vanda Hybnerová a další.

Lovestory

Teremin
Kouzelná flétna
Hamlet
Příběhy obyčejného šílenství

Oblovov
Idiot
Tramvaj do stanice Touha
Sendviče reality

Spříznění volbou
Bratři Karamazovi
Sic
Černá díra

Fanda — rudý pokrývač

Vítání delegací bylo pro nás vítanou příležitostí ulít se z vyučování a tohle privilegium nám ostatní školy záviděly. Žáci dostali vlaječky příslušného spřáteleného státu a rozestavili se podél cesty z letiště, neboť naše škola byla v Dejvicích.

Kosmonauti byli důvodem nemít školu, a to nás přimělo věnovat se jim trochu víc, zaznamenávat lety do vesmíru, především ty sovětské (vítat Američany v Praze bylo tehdy nemyslitelné), a těšit se na další.

Když Těreškovová vyletěla s Vostokem 6, prohlásil Fanda Rožníček na rohu ulice, kde kluci tloukli míčem o chodník, že je hezčí než Brigitte Bardotová. To bylo možná trochu moc. Nevěděli jsme, jestli je blbej nebo praštěnej. Jen vždycky řekl něco tak originálního nebo šíleného, že jsme se museli zamyslet. Tak třeba: Opice modré žalobně křičí, a dodal, že to je Lipo. Prostě pako s divnými nápady. Jo, a nejedl knedlíky, jedl jen rýži, protože byl zamilovaný do Číny. Slýchali jsme, že čínský národ, největší národ na světě, s nejdelší kulturní tradicí, se zařadil do fronty demokratických a mírumilovných národů, sahající od Labe až po Tichý oceán. Že s rudou Čínou je nás MILIARDA. Teď bylo nějak cítit, že s Čínou tolik nekamarádíme. Že už je nás v tichosti zase míň a tu miliardu nenápadně amputovali.

„Ten je blbej,“ reagoval Kolár na Fandův výrok o Těreškovové. Pomalu, neútočně a zamyšleně a bylo zřejmé, že si tím není úplně jistý. Bardotovou jsme viděli v kině Svornost ve filmu Babeta jde do války a každému bylo jasné, že B. B. je nejkrásnější ženská na světě i v celém vesmíru. Myslí to Fanda vážně?

„Valentina Vladimirovna je hezčí než Bridžita,“ trvá na svém Fanda a zasněně se směje. Má placatý obličej, v němž se zračí sebedůvěra čtenáře poezie.

Všichni se odmlčeli, cucali Lipo a přemýšleli o tom, do jaké míry lze srovnávat kosmonautku s herečkou. Pěkná byla, ne že ne, ale uplatňovat na ni měřítka ženské přitažlivosti se zdálo jaksi nepatřičné. Cítili jsme, že i pochvalné hodnocení tady není namístě; jak může být orbitální hrdinka sexy? Vždyť je to instituce, neosobní ikona.

Jsou lidé, po kterých nepřijeň doby stéká jako stříbrné horstvo vln, jež nizounká mračna smáčí, jak nebem pádí. Někdy mě napadlo,

jestli Rožníčka nepřeložili do pomocné školy, i když nebyl hloupý. Praporečník bludných tras se pravidelně ztrácel, ale bylo o něm slyšet. Že prý často mluví ve verších. Když dospěl, chodil v zimě v létě v tenkých modráčích jako kuli a jenom v největších mrazech si vzal pod plátěné sáčko svetr. Jeho pohlavní vývoj se nejspíš zastavil u nedostižné Těreškovové, protože ho nikdo neviděl s holkou. Ale v duchu se plavil na buvolích měchýřích přes Žlutou řeku. Kolár mi sdělil, že se od malička učil kantonskému dialektu a zvládl nazpaměť Třetí zpěvy staré Číny, ale akty, které páchal ve chvílích pomnutí smyslu na devítiletce, mu znemožnily dostat se na střední školu. Vyučil se pokrývačem, ovšem dělá také melouchy a krade materiál v Pražské stavební obnově, u svého kmenového zaměstnavatele.

Spojení drobné zlodějny a lásky k čínské poezii bylo něčím záhadné. Fanda vždycky zakopl, ale nikdy ne na střeše. Fanda Rožníček básnil, a přitom zašantročil pár pytlů nedostatkového vápna nebo cementu. Přenechával je chalupářům za směšný peníz, protože byl vyznavačem přírodní lyriky. Natíral staré tašky na červeno, místo aby je vyměnil za nové, které zužitkoval na melouchy v chatařských koloniích. Barva byla nekvalitní, při prvním dešti pustila, stekla na fasádu domu a dala jim revoluční nádech.

Fandu odsoudili za rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, zprvu podmíněčně a posléze natvrdo; trest si šel odsedět na Kladno.

Tady se choval vzorně a žádal si o propuštění v půlce trestu, ale ředitel věznice a několik bachařů ho potřebovali k opravě vlastních rodinných domků, a přerušení trestu nedoporučili. V ocelárně dělat nemusel, měl volný režim a časté vycházky. Těch Fanda nikdy nezneužil, vrátil se včas ke svým knížkám a snil u vězeňské zdi o Velké zdi, o velikých řekách, stříbrných volavkách, o zemi Wu a Ču.

Uběhlo několik let, ruské tanky v ulicích, které nikdo nevítal, Poučení z krizového vývoje a všeobecná otupělost. V kinech běžely snímky, obydlené převážně herci oblastních divadel, které vyhrávaly festivaly v Alžírsku, rokenrol byl zakázaný. Dospělí udiveně sledovali, jaké léky jim režim ordinuje na kocovinu

po krátkém opojení z Pražského jara, kterak se z bílého stává černé a chapadla znechucení se rozlézají krevním oběhem jako rakovina. Mladí se utvrzovali v kyselém výsměchu generaci rodičů, kteří jim zavařili. Seděli ve stejné hospodě, jedni proto, že rezignovali, druzí proto, že nešlo nic dělat.

Po delší době se objevil Fanda Rožníček v modráčích a bílé rádiovce, s úsměvem prostáčka a balíkem rudých knížek. Na nohou měl tenké černé cvičky. Fanda byl pořád spokojený, i když měl s režimem vlastní válku, již vnímal fatalisticky jako mudrc z hor. Dávno se zřekl vší zloby. Obcházal staré známé a na každý stůl přiděлил citáty předsedy Maa v červené vazbě. Tvářil se jako misionář, který rozdává Kafrům mramorované korálky. Byl stále zamilovaný do Číny, se kterou poklesly oficiální vztahy na bod mrazu, a navštěvoval ambasádu obleženou nasupenou policií, kde dostával bambusové výhonky, čaj a rudé knížky, které pak šířil v dejvických hospodách.

Když už to trvalo nějakou dobu, usoudila normalizační bezpečnost, že je čas na další ponaučení, a přišli si pro Fandu do hospody. Ten večer se objevili dva příslušníci v zeleném – starý a mladý, hodný a zlý. Mladý ramenáč stál za Fandovou židlí s rukama od těla jako nervózní pistolník. Starý mu tlumeně domlouval, ať nezdržuje. Hospoda ztichla a všichni sledovali, co se děje. Fanda hrál oko s Babkou a Kolárem, zrovna mu šla karta, a prosil starého policajta, ať počká, než mu přijde malá domů. Konečně otočil osmičku pod rukou, shrábl výhru a požádal hostinského Pepu Macha o sto cigaret, o patery startky.

„Vypadá to na cépézetku,“ řekl mu, „tak mi dej cigarety a těmhle tady,“ ukázal na spolustolovníky, které obehrál, „dej ruma.“ Zaplatil a nastavil zápěstí. Ale mladý policajt ho postrčil ke dveřím. „Nedělej si srandu,“ zamračil se.

Chlapi se začali dohadovat, na jak dlouho můžou Fandu zavřít.

Ale netrvalo snad ani půl hodiny a venku pod kaštany tiše přistál mercedes s rudou vlajkou na blatníku. Fanda byl zpátky a s ním čínský velvyslanec s řidičem, kteří ho dovedli až do hospody, aby si byli jistí, že dosáhl kýžené svobody. Velvyslanec vypil s Fandou vodku u výčepu a obřadně ho políbil na obě tváře. Potom Číňané odkráčeli, nasedli do auta a odjeli.

„Nechali mě zatelefonovat,“ hlásil Fanda vesele. „Řekl jsem jim, že má o mě matka strach, protože beru prášky, a to na ni vždycky mluvím čínsky. Než jim to došlo, přijel pro mě Fan Čung-jen a postavil je do haptáku. Nestihli ani zavolat náčelníka, ani sepsat protokol.“

Hosté ve čtvrté cenové skupině se příliš nedivili. Tedy divili se, že čínský velvyslanec zajel osobně na policii, ale už ne tomu, že potom zašli do naší hospody. Ruský se také občas zastavil; tady si byl jistý, že si může zazpívat, že tu není odposlech.

V podniku si teď Fandy vážili. Bezpečnost se na něho diskrétně vypyptávala, ale nic na něj nevytáhli. Po čase si ho čínská ambasáda vyžádala přes správu diplomatických služeb k opravě střechy. Za další dva měsíce přišlo Fandovi na rýžovém papíře oficiální jmenování stavbyvedoucím při rekonstrukci Císařského paláce

v Zakázaném městě. Úřady zbělely jako mléko. Ministerstvo zahraničí se pokoušelo nabídnout Číňanům někoho jiného, nějakého spolehlivého soudruha, ale velvyslanec trval na Rožníčkovi. Záležitost se chvíli vlekla, ale zachování křehkých vztahů s ambasádou bylo důležité, a tak Fandu do Číny nakonec pustili.

Československý pas, když už jste jednou venku, vůbec není k zahození. Fanda se během svého angažmá neomezeného cizince v Zakázaném městě podíval do všech zakázaných zemí. Nikoho tam nenapadlo žádat vízum od česko-čínského cestovatele; nebo mu ho vystavili na místě. A nikoho v komunistických zemích nenapadlo s těmito zeměmi živěji obchodovat. Fanda se hbitě zorientoval a zorientalizoval, právě když skončila kulturní revoluce. Založil líheň pracovitých pokrývačů, a když je vyučil, předal žezlo císařského políra nejlepšímu tovaryšovi. Načež obrazil svět jako vyslanec Tengova protokapitalismu. S výrazem prostáčka v modrém, když už ostatní zástupci šli u Armaniho, dokázal přivést investory do Říše středu a vyjednat s nimi květnatou řečí optimální podmínky.

A rudí mandaríni věděli, jaký poklad v něm mají. Čínské T-shirty časem převálcovaly všechny Makyty světa. Velvyslanec v Praze byl vyznamenán Řádem Lotosového květu za to, že objevil zakopaného manažera, který pomohl dynamické diktatuře přilákat zahraniční obchodníky a stal se pionýrem ekonomických zón. Z Fandy by málem udělali ministra obchodu, ale slibný diplomat se vrátil k poezii a zůstal skromně ve dvou místnostech s rákosovou přepážkou, kde přijímal návštěvy sedě se zkříženými nohama.

Věnoval se teď kritické redakci poezie doby T'ang (618–906) a Sung (960–1279) a zároveň psal vlastní čínskou lyriku destilovanou ohlasy Karla Jaromíra Puškina. To jsme se občas dovídali od lidí, kteří mluvili s jeho popletenou matkou. Pak matka odjela za ním a zprávy utichly.

Uplynuly roky a na Fandu se zapomnělo. Staří kamarádi se chvíli dohadovali, jestli se utopil v Rudém nebo ve Žlutém moři nebo medituje v rýžové kořalce, než se objevila zajímavá zpráva. Podle žebříčku časopisu Forbes devětatřicátý nejbohatší muž světa Fan Roz-nik se ukrývá jako Howard Hughes a nevychází z himalájské chýše v zahrádce maličké co psí hřbitov. Tady rozjímá, veršuje a čte si milovaného Li Pa. Jen občas ho navštíví brunejský sultán, mecenáš básníků, a vypijí spolu čaj. Současná podoba šťastného muže není k mání. K dispozici je pouze starý snímek v dělnických modráčích přetištěný kulatým znakem Československé socialistické republiky.

Díky Fandovi je nás zase MILIARDA.

Od letošního května bude v provozu nová firemní prodejna v Humpolci, přímo naproti vjezdu do Rodinného pivovaru Bernard v ulici 5. května. V rekonstruované budově budou vedle nové prodejny a skladu pro prodejnu také kanceláře pro administrativu obchodního oddělení v prvním poschodí a nová školicí místnost pro 45 lidí ve druhém patře. Celkové náklady na zakoupení, rekonstrukci a vybavení budovy dosáhnou cca 11 mil. Kč. Otevření prodejny se předpokládá v květnu letošního roku. Sledujte na www.bernard.cz

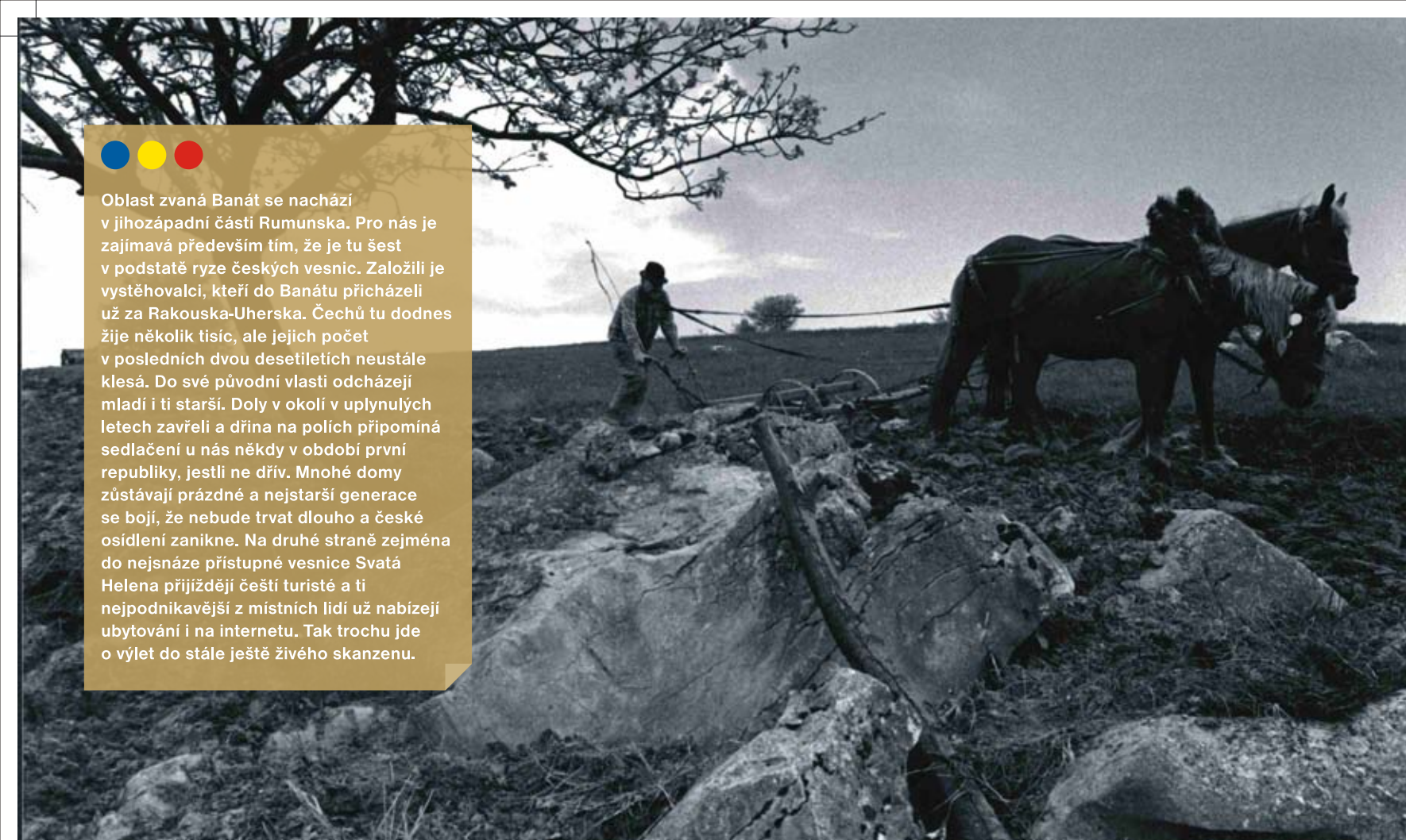
postup

V rumunském
Banátu jako by
se člověk vrátil
o desetiletí zpátky,
lidé sice mají
i barevné televize,
ale hospodáři
ještě postaru.

Oblast zvaná Banát se nachází v jihozápadní části Rumunska. Pro nás je zajímavá především tím, že je tu šest v podstatě ryze českých vesnic. Založili je vystěhovalci, kteří do Banátu přicházeli už za Rakouska-Uherska. Čechů tu dodnes žije několik tisíc, ale jejich počet v posledních dvou desetiletích neustále klesá. Do své původní vlasti odcházejí mladí i ti starší. Doly v okolí v uplynulých letech zavřeli a dřina na polích připomíná sedlačení u nás někdy v období první republiky, jestli ne dřív. Mnohé domy zůstávají prázdné a nejstarší generace se bojí, že nebude trvat dlouho a české osídlení zanikne. Na druhé straně zejména do nejnáze přístupné vesnice Svatá Helena přijíždějí čeští turisté a ti nejpodnikavější z místních lidí už nabízejí ubytování i na internetu. Tak trochu jde o výlet do stále ještě živého skanzenu.

text Boris Dočekal
foto Markéta Navrátilová, archiv B.R.

rozhovor

Nechtít být stádem

> říká módní návrhářka Beata Rajská

Myslím si, že dobrý vkus se nedá koupit. S tím člověk prostě přijde na svět. Vyrůstala jsem v socialismu v malém slovenském městě, ale nechodila jsem špatně oblečená. Už z rodiny jsem si přinesla názor, že člověk nemusí mít drahé oblečení, a přitom může být oblečený dobře. Asi to bylo i tím, že jsem se vždycky chtěla trochu odlišovat.

▼ **Nepřijde vám trošku zvláštní, že nás móda, módní tvůrci nutí neustále inovovat šatník, odkládat věci a pořizovat si nové, které třeba ani nepotřebujeme?**

Móda je jenom šestiměsíční cyklus, a teď mám příležitost říct to, co si lidé většinou málo uvědomují. Nemáte pocit, že nás k tomu tak trochu nutí ekonomika? Móda pomáhá všem obchodníkům i výrobcům. Je to opravdu jen krátkodobá záležitost, ale styl je věčný. To působení reklamy, jakési vymývání mozků, které vede ke stádnosti, opravdu není pouze o módě, ale je i nástrojem ekonomiky.

Čili kdyby neexistovala móda ve své časté proměnlivosti, co by výrobci a obchodníci dělali?

Právě. Ale tak je to téměř se vším, týká se to třeba i mobilů, spotřební elektroniky, nábytku... Je třeba si to uvědomit a nechtít být stádem. Začít vnímat svět tak, aby se trošinku i on přizpůsoboval mně. Aby člověk nepodléhal komerčním tlakům a nějakým momentálním názorům. Myslím si, že když se nad tímhle nezamyslíme, stále nás to bude tlačit dál. Nechci vypadat jako filozof, ale je to tak a mě to rozčiluje.

Existuje ovšem i klasika. Nedávno jsem viděl černý svetr Hugo Boss. Když pomínu tu značku, podobné se prodávaly před dvaceti lety a jistě se budou prodávat i za deset let. Ale co když přijde do módy jako před časem hrášková zelená, není žena úplně „out“, když si vezme výrazně zelený svetr třeba v době, kdy je v módě prakticky jen černá?

Tomu já říkám chcipl pes. Ale pokud má žena zdravé sebevědomí, ještě jí ho nezpracovala média a umí pracovat s klasikou, vezme si černou jako základ a klidně si obleče i ten hráškově zelený svetřík. Přece nemusí poslouchat to, co jí diktuje móda. Může si něco obléct jen pro svou vlastní radost. Já samozřejmě sleduji módní trendy, musím, ale na druhé straně, to jsem pochopila už jako mladá holka – nechci být imitací hvězdiček showbyznysu. Vždycky jsem se chtěla odlišovat, přestože nebo spíš protože móda je vlastně mým životem. Myslím, že holka, která v sobě najde sílu a sebevědomí, nezalekne se hráškově zelené, byť všichni kolem ní chodí v černé.

Jsou ale i situace, kdy člověku móda ani neumožňuje udržet si vlastní styl. Před rokem či dvěma bylo prakticky nemožné koupit džinsy, které by nebyly nějakým nepravidelným způsobem seprané či vyšisované. Možná bych něco sehnal v sekáči.

Samozřejmě že můžete jít do sekáče a nemusíte se za to stydět. Nedávno jsem se o tom bavila se svou bývalou učitelkou oděvního výtvarnictví, která byla vždycky velká individualistka. Řekla jsem jí, že má

úžasnou šálku ze skvělého materiálu. Řekla jen – sekáč, a stála celých padesát korun. To je přesně o tom, jít ve značkových věcech a pak si koupit tu levnou věc a zkombinovat ji s drahou, s tím nemám problém. Pak je to o vás, ne o značce, byť sebelepší.

Pojďme teď přímo k vaší branži, jak se v ní vlastně podniká?

Ta branže je náročná v tom, že i když se člověk dostane na vrchol a chce se tam udržet, musí neustále dokazovat, že nešlo o náhodu. Spojit talent s cílevědomostí a byznysem není snadné.

Kolik věnujete vlastní tvůrčí práci a kolik byznysu, marketingu?

To je různé. Mám období, kdy se věnuji čistě tvorbě. Jsem plně zaměřená na kresbu, na design, na dotahování detailů, pak ale musím přepnout a věnovat se tomu druhému, protože jinak bych vlastně dělala módu jen pro sebe.

A co zaměstnat někoho, kdo by se staral o marketing, a vy se věnovala pouze vymýšlení nových modelů?

Měla jsem takového člověka, ale časem došlo ke klasickému „vyhoření“. Hledám ředitele firmy, jenže takový člověk to vůbec nemá jednoduché. Já se pod všechno podepisuji čili potřebuji, aby se ztotožnil s mým názorem. Neznamená to, že nediskutuji se svými spolupracovnicí, ale v závěru diskuze musím být přesvědčena o daném rozhodnutí – konečném slovu.

Je problémem ve vaší branži velká konkurence?

Pokud si nastavíte takovou laťku, jakou jsem si nastavila já, je konkurence obrovská. Já se chci srovnávat se světovými značkami, takže to není jen o designu, ale také o kvalitě servisu poskytovaného klientům. Světové značky mají i stoletou tradici, kdežto já v oboru působím teprve desátý rok.

V čem spočívá vámi zmiňovaný servis?

To by vám spíš řekly naše klientky. Není to jenom o tom, jakým způsobem je výrobek zhotovený, jak kvalitní je použitá technologie a navržený design, ale také o nejrůznějších detailech, jako je balení, informace a o spoustě dalších věcí. Velmi důležitý je osobní přístup. Jsem ochotná i sednout do letadla a kvůli nějakému problému letět v podstatě kamkoliv. Klientka musí mít pocit absolutní profesionality, ale zároveň i intimnosti, vzájemné důvěry.

Každý časopis má stanovenou cílovou skupinu, v módě je to jistě podobné; na koho se orientujete vy?

Na začátku jsme si stanovila, že by to měla být aktivní žena, která se pohybuje ve společnosti, ať už jako manažerka, právnička nebo manželka člověka, který se pohybuje v byznysu, diplomacii, ve věku zhruba od osmadvaceti do pětadvaceti. Dnes k nám ale chodí i mladé slečny i dámy, kterým je víc než pětadvaceti.

A jedna obligátní otázka, kolik peněz si má připravit klientka, která chce šaty od vás?

Něco jiného je zboží z našeho butiků, něco jiného zakázková výroba. Ta je samozřejmě nejdražší a pohybuje se od pětadvaceti tisíc výš. Cena se může zdát vysoká, ale nejde tu jen o náročnou výrobu, ale také o čas, který s klientkami strávím. Je to podobně jako třeba se sklem, jinou cenu má sériový výrobek a jinou originální dílo.

V módě se dnes výrazně prosazuje kult mládí. S přibývajícím věkem člověk může ztrácet kontakt s kusem třicetiletých. Uvažujete někdy, co bude, až vám bude

padesát, šedesát...?

Už nejsem nejmladší. Ale důležitější než věk je chuť přijímat nové názory, nové pohledy. Proto často diskutuji se studenty, ti dají člověku neuvěřitelné podněty. Kult mládí je strašný, ale pochopila jsem, že mám v sobě energii – nevím, kde jsem ji nabrala, která mi umožňuje být pořád v kontaktu. Doufám, že dokud tuhle energii budu mít, dokud budu zdravá, budu dál dělat módu, a doufám, že poznám, kdy mám skončit. Na druhé straně je mně líto, že nás ženy to drtí takovým způsobem, že děláme i věci, které bychom při absenci kultu mládí možná nedělaly.

Co ženy tak drtí?

Uvědomte si, že muži jsou v pětadvaceti letech atraktivní a část jich se začíná otáčet po mladších ženách. Když jde po ulici pár, kdy jemu je padesát a jí pětadvacet, lidem to přijde normální. Ale padesátiletá žena s pětadvacetiletým mladíkem? Rozumí si duševně i sexuálně a jdou po ulici a vedou se za ruku... a společnost je často odsoudí. A dál – muž je produktivní i v padesáti letech, ale žena

ne. V pětadvaceti potká třeba o pět nebo deset let mladšího muže, ale mohou spolu založit rodinu? Už to nejde. I když je atraktivní a zaujme mladšího muže, kterému třeba dvacetiletá holka v mnoha směrech nestačí.

Tak co s tím?

Bránit se! Uvědomit si svoji cenu! Být hrdá na to, že jsem sama sebou, že jsem originál. A u originálu přece nezáleží na věku.

B.R.

Vystudovala Střední průmyslovou školu oděvní v Trenčíně a Filozofickou fakultu Univerzity Komenského v Bratislavě. V posledním desetiletí patří mezi nejúspěšnější české módní návrhářky. Její s. r. o. Beata Rajska dnes zaměstnává dvanáct lidí, s dalšími spolupracuje externě. Módní přehlídky Beaty Rajske jsou úspěšné jak v Česku, tak i v zahraničí. Žije s manželem ve Žďáru nad Sázavou a má dvě děti.

text Irena Jirků
foto Bohdan Holomíček

na křižovatce

Každý den včas, čistě oholen, střízliv Jan Tříska, herec

Je mi přes sedmdesát. Čas od času se mne někdo ptá: Jak dlouho tohle tempo ještě vydržíte? Kdy už si dáte pohov? Kdy půjdete do penze? A já stále odpovídám, že na to vůbec nemyslím. Prostě nemyslím.

Za prvé jsem taková povaha. Za druhé mám svou práci moc rád. Za třetí jsem zdravý. Ťuk, ťuk, ťuk na dřevo. Za čtvrté pro zdraví dělám všechno, co můžu. Denně běhám, denně jsem v posilovně. Snažím se jíst pouze správné věci. Mám rád přísný režim. A za páté – v Americe se do penze nechodí. Anebo rozhodně se lidé na penzi netěší. Lidi v penzijním věku se snaží dále pracovat. Protože je známá věc, že ti, kteří odejdou na odpočinek, většinou rychle totálně zvadnou. A to já nechci.

A tak na sobě pracuju, pořád, každý den. Jsem profesionál a úkolem každého profesionála, který má tak náročné povolání, je umět regenerovat. Cyklistický závodník se během každé etapy závodu také vyčerpává fyzicky a psychicky. Druhý den však musí jet další etapu. A další etapu a další... Já zase musím druhý den hrát další představení. Další představení a další... A nikdo se mě neptá, jak moc jsem se včera unavil. Musím na jeviště, je to prostě můj úkol. Součástí profese je nejenom dojet do cíle etapy, abychom se vrátili k cyklistovi, ale dokončit celý závod. Druhý den se závodník, stejně jako herec, musí znovu dostavit do práce. A musí být užitečný celému týmu. Nesmíme z herectví dělat nějaké zvláštní mystérium. V každém povolání, ať už kopete příkopy, píšete články, točíte filmy, jste herec nebo cyklistický závodník, musíte druhý den přijít do práce. Čistě oholený, střízlivý – a schopný tu práci vykonávat. Jistě, občas přijdou krize, potkají každého člověka. Jsou součástí našeho povolání i každodenního života. Když jsem se díval na jeden z posledních závodů Giro di Italia, jakýsi chlapec zrovna spadl. Skoro mi vyhrkly slzy do očí.

Moc dobře vím, co je to za hrůzu spadnout z bicyklu a zle se pochroumat. Sám jsem si totiž před časem právě na kole zlomil obě ruce. Dodnes jsem z toho traumatizovaný, ale kdybych to trauma nedovedl zvládnout, zkrátit, už bych nemohl vystoupit na jeviště, nemohl bych pracovat... Přišel bych o divadlo a taky o poezii, kterou tolik miluju.

Vlastně kvůli poezii jsem kdysi začal hrát divadlo. Rád jsem ji odmalička četl, nadšeně recitoval. Mám rád každou poezii. Ale nejvíc tu rýmovanou. Pro tu zákonitost, nevyhnutelnost. Mám rád formu, která umění do jisté míry sešněrovává. Mám rád disciplínu. Pravidla, která je zapotřebí dodržovat, a přesto se umět vyjádřit přesně a plně. Ve volném verši si může básník mnohem víc dovolit, ale málokdy mu to prospěje. Proto mám rád i povolání herce. Jsem bez přestání sešněrovávaný, vedený k disciplíně, nemůžu říkat, co chci. Já musím říkat to, co je napsané! A nemůžu přijít, odkud chci, ale odkud si přeje režisér. Nemůžu mluvit tak, jak bych chtěl, protože mě musí být slyšet i v poslední řadě. Prostě jsou tu pravidla, která musím dodržovat. Existují zákony, kteréžto při výkonu uměleckého povolání musí být dodržované. A totéž platí o životě. Chcete-li ho dobře žít, nemůžete si dělat jenom to, co chcete vy. Každý den znovu: Dostavte se včas, čistě oholený a střízlivý. Tak to prý stálo na rakousko-uherském předvolání k vojenskému odvodu. A tak to má být...

Věděl bych, samozřejmě, co dělat jiného, kdybych přestal hrát. Věděl bych, co si teď chci zrovna přečíst, kam bych chtěl letět, co nového vidět. Ale je tu ta práce. A já vím, že bez ní nemůžu existovat. Anebo bez ní ani nejsem! Bez práce možná ani neexistuju!

Když ale dovolíte, práce nás přece taky živí!

Pivovar dokončuje rozsáhlou investici, díky které se zvětší objem spilky i kapacity ležáckého sklepa. Šestnáct nových ležáckých tanků bude zprovozněno před zahájením letní sezony. V dubnu se také připravuje další rozšíření spilky o 1600 hl. Moderní provozy jsou řízeny softwarem a použitá výrobní technologie respektuje technologii výroby tradičního českého ležáku – zachovávají oddělené hlavní kvašení a dokvašování piva v ležáckém sklepě.

V lednu byl učiněn první krok k zvýšení kapacity stáčírny lahví, a to instalací stroje na uzavírání patentních lahví s výkonem 10 tisíc lahví za hodinu. Součástí další modernizace pivovaru bude zprovoznění vykladače, vkladače a paletizátoru s výkonem až 14 tisíc lahví za hodinu. Přibude i stroj na otvírání lahví s patentním uzávěrem, které se uzavřené vracejí z výkupních automatů. Byla také instalována pátá nádrž na varně – sběrač sladiny, která umožní vařit denně o jednu várku více.

Lednový výstav 12 241,2 hektolitrů nepasterizovaného piva Bernard je absolutním lednovým rekordem od roku 1991, kdy byl pivovar zprivatizován. „Nárůst představuje skvělých 28 procent, to není špatný začátek,“ hodnotí výsledek spolujednatel pivovaru Ing. Stanislav Bernard a vysvětluje: „Stále více zákazníků je ochotno si za kvalitu připlatit. Také únorový výstav piva byl rekordní.“

Speciální černé pivo Bernard s přísadou jemných kulturních kvasinek uspělo v degustační soutěži 18. ročníku Česká pivní pečeť při Reprezentačních slavnostech piva v Táboře v kategorii tmavých piv, když skončilo na druhém místě.

V loňském roce výstav piva Bernard překročil 156 000 hl, tj. nejvíce v historii, a růst dosáhl téměř 13 procent. Obrat činil 280 000 Kč, tržby za pivo 251 000 Kč. V meziročním srovnání 2006/07 dosáhl obrat nárůstu 21,7 procent. Export se na výstavu podílel 11,6 procenty, významný je především na Slovensko, dále do Švédska, Velké Británie, Finska, Ruska, Dánska, Ukrajiny, Polska, SRN, Slovinska, Austrálie, Řecka a USA.

Za pivem do Ameriky?!

Na první pohled to zní dost divně, ale za pivem se opravdu dá vyrazit i do Spojených států. Ty se v současné době stávají pivní velmocí, třebaže ještě v osmdesátých letech by se tu stěží našly čtyři desítky pivovarů, produkující pivo mdlé chuti a barvy. Současná pivní scéna však čítá přes tisíc tzv. „craft breweries“, které vaří pivo v největším počtu pivních kategorií na světě! Jedničkou sice zůstává pivovarský gigant Anheuser-Busch (u nás známý hlavně letitými spory s českobudějovickým Budvarem) se svými pivy Bud Light a Budweiser, ale prosazují se i mnozí další. A celkový výstav je v řádu stovek milionů hektolitrů piva ročně. Nejedná se jen o piva typu českého ležáku, ale také o speciály kategorií barley wine, imperial stout a další, kde hranice alkoholu dosahuje i dvouciferných hodnot.

Výlet za americkým pivem je nejlépe začít v Denveru, ve státu Colorado, kde se v půli října koná největší americký pivní festival pod střechou, Great American Beer Festival. Tento festival se nenazývá velký pro nic za nic. V ohromné hale ve středu města totiž na jednom místě můžete ochutnat na dva tisíce piv z více jak 400 pivovarů z celých Spojených států! Pivovary jsou rozdělené podle regionů i pivních kategorií. Na festivalu se člověk setká i s takovými raritami, jako je například American IPA (India Pale Ale, tedy styl, který se původně vařil v Anglii pro královská vojska v Indii. A aby vydrželo několikaměsíční pouť na loď, bylo pivo hluboko prokvašené a dvakrát chmelené).

Celý festival se odehraje během tří dnů a loňský ročník byl předem téměř vyprodaný. V Denveru získává lidové rčení „objevit Ameriku“ nový rozměr. S pivním nádechem.

Colorado Convention Center – centrum dění pivního festivalu Great American Beer Festival.

Přes 400 pivovarů, na dva tisíce piv, a jen pouhé tři dny na prozkoumání všech možných chutí...

Pro mnoho amerických sládků byl Michael Jackson, který koncem loňského srpna zemřel ve svém domě v Londýně, ikona. Proto mu byla na této akci věnována velká pozornost.

V záplavě nabídky několika set pivovarů je lehké se ztratit. Proto po celé ploše jsou rozestavěny plánky umístění pivovarů, které jsou seskupeny podle regionů

Sandlot – minipivovar, který najdete na velice neobvyklém místě, na baseballovém stadionu. A pokud by se vám tu nelíbilo, nezužtejte. Pět minut chůze jedním směrem je pivovar Flying Dog Ales s úžasnými speciály, pět minut chůze druhým směrem pak pivnice Falling Rock, kde mají na šedesát točených piv.

Finské jezero

Touhle nemocí trpím do dětství. Nemocí, kdy kolem mě vzduchem samovolně létají a pak nekontrolovatelně padají talíře, hrnky a příbory, kdy se k zemi řítí rozsvícené mobily a knihy, kdy se v tramvaji šlape na sluchátka od iPodu, kdy se ztrácejí klíče a peněženky ze zapnutých tašek. Ne každá holka s tím má trpělivost. Vanda ano.

„Musíš se prostě víc soustředit na to, co děláš. V jedny vteřině myslíš na tisíc dalších věcí.“

„Tomu se říká kreativita.“

„Tomu se říká chaos.“

„Celý svět se zrodil z chaosu. Jsou o tom celé teorie.“

„Jedna věc je teorie, druhá věc je praxe.“

„Snad se to dá vydržet, ne?“

„Snad.“

Jedno ráno se to ale stalo a Vanda trpělivá být přestala. Rozbil jsme její cennou vázičku z Finska, co se dá sehnat jen ve Finsku. Je to elegantní vzpomínka na jeden zimní semestr v Helsinkách. Navrhl ji slavný architekt a designér Alvar Aalto a tvarem připomíná finské jezero plné krásných zátok. Právě tenhle tvar Aalta proslavil po celém světě.

Čert ví, proč tak nešikovně postávala na kraji stolku u televize a já šel zrovna kolem a telefonoval s Karlem, divadelním režisérem. Mluvili jsme o tom, že by českou prezidentskou volbu měli po Evropě inscenovat jako putovní originální divadelní představení, náš příspěvek k evropské kultuře, že by to mohl vzít do ruky třeba Frank Castorf z berlínského divadla Volksbühne, který by tomu dal trochu víc razance a krve. Smáli jsme se... a v tu chvíli se to stalo, i když přesně nevím, jak.

Vázička letí k zemi. Snažím se ji chytit. Z ruky letí i mobil. Nerozbil se. Vázička ano, rozletěla se na tisíc finských kousků. Na tisíc jejich studených jezer.

„Slepím ji,“ volám za Vandou.

Obléká si kabát.

„Zaletím pro ni do Helsinek.“

Obtahuje si rtěnkou rty.

„Miluju tě.“

Zavírá dveře.

Sbírá střepe. Říznu se. Castorf by měl radost.

Odpoledne píšu Vandě, ať se už nezlobí a jde se mnou na kafe.

„OK.“

Beru to kolem květinářství. Tulipány. Ano, má ráda tulipány, hodně tulipánů, zamilovala si je v Amsterdamu, kde taky chvíli chodila do školy. Beru jich pětadvacet. V kavárně nikdo není. Vanda píše, že bude mít asi půlhodiny zpoždění, nějaký chaos v práci.

Jasně, zatím něco udělám. Dopíšu povídku. Vytáhnu notebook a požádám číšníka o vázu. Není od Aalta, je z Ikea.

Těším se na Vandu. Chci jí říct, že do Helsinek můžeme přistí měsíc

letět na prodloužený víkend, že jsem se byl zeptat v jedné cestovce, není to ani trochu drahé, a že budu rád, když mě něco naučí finsky. Chci jí říct, že se už budu soustředit a myslet vždy jen na jednu věc, že jí koupím klidně tři vázy od Alvara Aalta, když se na mě nebude zlobit. Bude mít určitě radost.

Beru do ruky vázu, rozbaluju tulipány a dávám je dovnitř a v tu chvíli se to stane. Zazvoní mi mobil. Nějakou nehodou se v tu chvíli váza převrhne a voda se valí do křemíkového srdce notebooku.

„Sakra.“

Snažím se z něj vodu vylít. Jde to. Pomalu vytéká z klávesnice, ale srdce notebooku stejně praská. Je tuhý. Žádný náznak pohybu. Půl litru vody a čtyřicet litrů v tahu. Mobil k tomu pohrbu vyhrává svoji finskou nokiahymnu. Vchází Vanda.

„Všechno v pohodě?“

„Jo. Docela.“

Dávám jí tulipány. Pusu. A pak jí taky obejmu. Nechá se.

Za pivem do Ameriky?!

Na první pohled to zní dost divně, ale za pivem se opravdu dá vyrazit i do Spojených států. Ty se v současné době stávají pivní velmocí, třebaže ještě v osmdesátých letech by se tu stěží našly čtyři desítky pivovarů, produkující pivo mdlé chuti a barvy. Současná pivní scéna však čítá přes tisíc tzv. „craft breweries“, které vaří pivo v největším počtu pivních kategorií na světě! Jedničkou sice zůstává pivovarský gigant Anheuser-Busch (u nás známý hlavně letitými spory s českobudějovickým Budvarem) se svými pivy Bud Light a Budweiser, ale prosazují se i mnozí další. A celkový výstav je v řádu stovek milionů hektolitrů piva ročně. Nejedná se jen o piva typu českého ležáku, ale také o speciály kategorií barley wine, imperial stout a další, kde hranice alkoholu dosahuje i dvouciferných hodnot.

Výlet za americkým pivem je nejlépe začít v Denveru, ve státu Colorado, kde se v půli října koná největší americký pivní festival pod střechou, Great American Beer Festival. Tento festival se nenazývá velký pro nic za nic. V ohromné hale ve středu města totiž na jednom místě můžete ochutnat na dva tisíce piv z více jak 400 pivovarů z celých Spojených států! Pivovary jsou rozdělené podle regionů i pivních kategorií. Na festivalu se člověk setká i s takovými raritami, jako je například American IPA (India Pale Ale, tedy styl, který se původně vařil v Anglii pro královská vojska v Indii. A aby vydrželo několikaměsíční pouť na lodi, bylo pivo hluboko prokvašené a dvakrát chmelené).

Celý festival se odehraje během tří dnů a loňský ročník byl předem téměř vyprodáný. V Denveru získává lidové rčení „objevit Ameriku“ nový rozměr. S pivním nádechem.

★

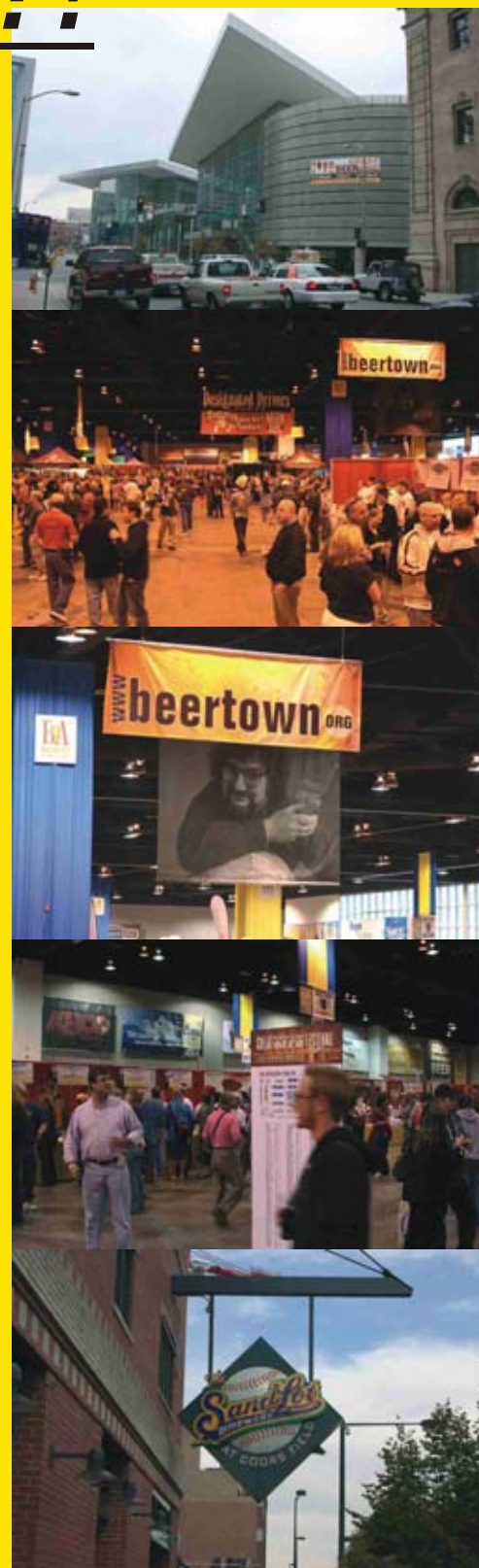
Colorado Convention Center – centrum dění pivního festivalu Great American Beer Festival.

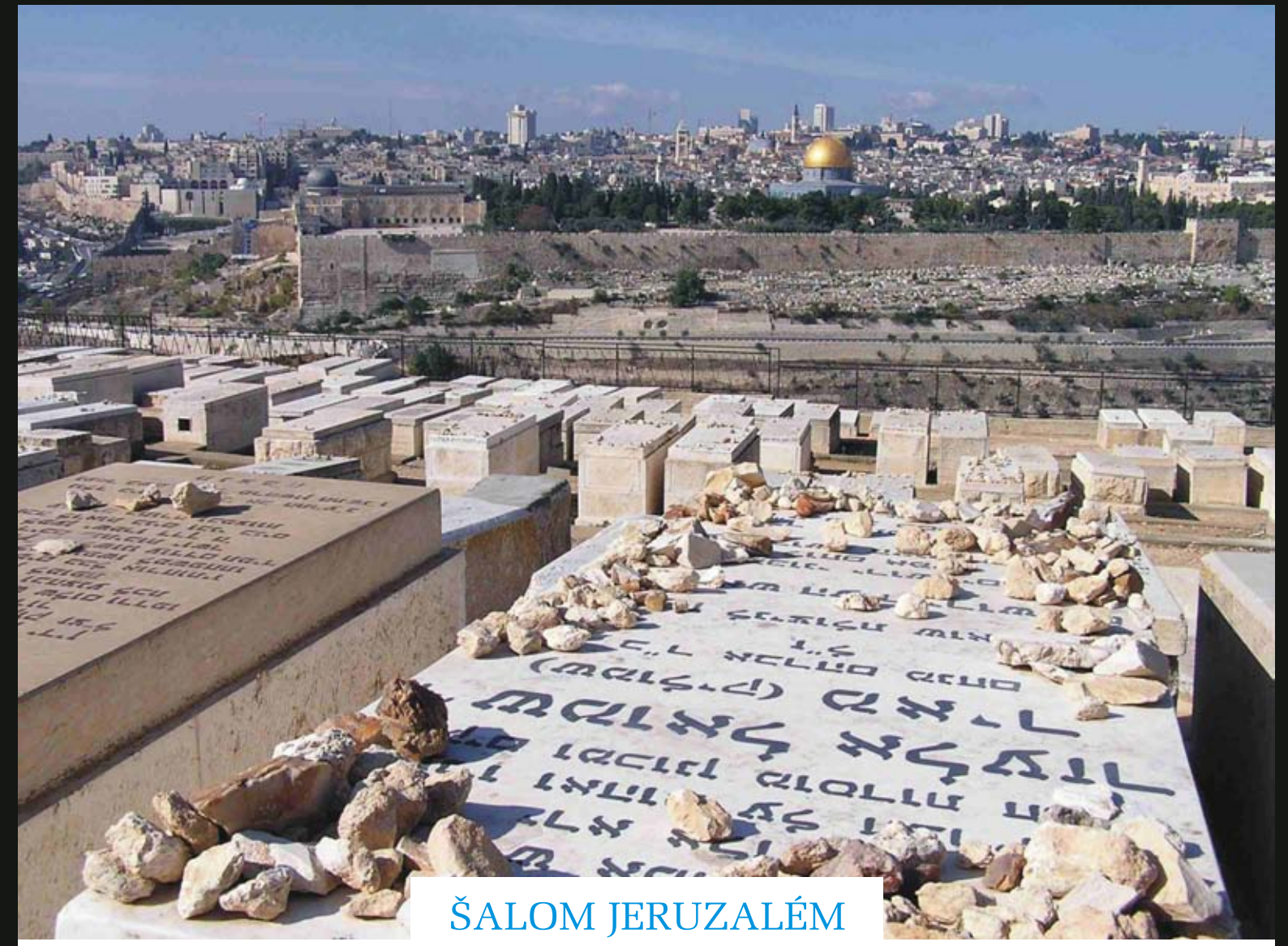
Přes 400 pivovarů, na dva tisíce piv, a jen pouhé tři dny na prozkoumání všech možných chutí...

Pro mnoho amerických sládků byl Michael Jackson, který koncem loňského srpna zemřel ve svém domě v Londýně, ikona. Proto mu byla na této akci věnována velká pozornost.

V záplavě nabídky několika set pivovarů je lehké se ztratit. Proto po celé ploše jsou rozestaveny plánky umístění pivovarů, které jsou seskupeny podle regionů

Sandlot – minipivovar, který najdete na velice neobvyklém místě, na baseballovém stadionu. A pokud by se vám tu nelíbilo, nezužtejte. Pět minut chůze jedním směrem je pivovar Flying Dog Ales s úžasnými speciály, pět minut chůze druhým směrem pak pivnice Falling Rock, kde mají na šedesát točících piv.

ŠALOM JERUZALÉM

Město, kterému se přezdívá svaté. Vzhlízejí k němu oči židů, křesťanů (katolíků, protestantů i pravoslavných) a muslimů, pro které je třetím nejposvátnějším místem. Však také město má čtyři čtvrtě – židovskou, křesťanskou, arménskou, i když arménských křesťanů v Jeruzalémě rychle ubývá, a muslimskou. A všechny dohromady obklopují středověké hradby, které ze Starého města dělají uzavřený prostor, v němž by člověk bez ohledu na složitou spleť obchodních uliček neměl zabloudit. Vždycky dojde ke hradbě a pak už snadno najde bránu, kterou vešel. Nejlepší představu o tom, kde co je, si udělá výstupem na věž luteránského kostela Vykupitele uprostřed starého Jeruzaléma. Má ho doslova na dlani a vidí i Olivovou horu, jejíž svahy jsou doslova posety židovskými hroby, a další slavný „kopec“ Sion.

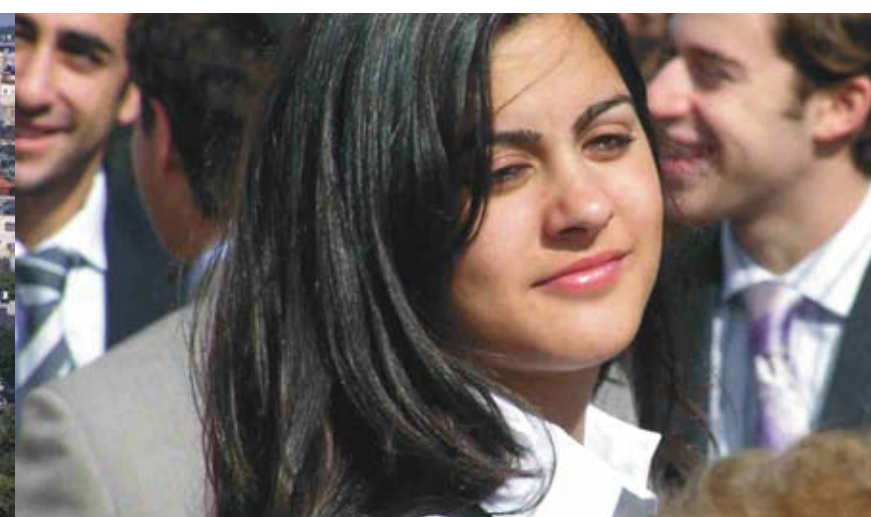
Muslimské části a vlastně celému Starému městu vévodí Chrámová hora se Skalním dómem z roku 691, jehož zlatá kopule na sebe poutá největší pozornost, a o století mladší, poněkud šedivá mešita al-Aksá. Bohužel dovnitř se běžný turista nedostane, ostatně nedostane se tam většinou ani běžný vyznavač islámu. Chrámovou horu totiž ovládá několik rodinných klanů, a pokud se chce muslim třeba oženit ve Skalním dómu, musí za to opravdu dobře zaplatit. A totéž platí třeba i pro zahraniční filmaře. Navíc na Chrámovou horu mohou nevěřící pouze několik hodin dopoledne a jen dvěma branami. Jestliže se zhorší bezpečnostní situace, pak ani to ne.

K Chrámové hoře upínají své naděje i židé, hledají možnost, jak tu vybudovat svůj chrám, který tu stával před staletími. Podle tradice ho nechal vybudovat král Šalomoun a později ho rozšířil

Herodes Veliký, ale velkolepou stavbu zbořili Římané. Proslulá Zeď nářků je zbytkem Herodova opevnění a zároveň nejsvatějším místem všech židů, kteří se k ní chodí modlit. Tradiční psaníčka s přáními všeho druhu ovšem vkládají do škvír mezi obřími kameny spíše turisté, opatření vypůjčenými papírovými jarmulkami, protože s odkrytou hlavou se do blízkosti zdi nesmí.

Je to fascinující místo, které musí být židům přístupné v kteroukoliv denní i noční hodinu, a dokonce i v době války. I tady je vidět rozdíl mezi židovským a muslimským náboženstvím, to první je mnohem otevřenější, bez hrozby drakonických trestů a jaksi vlídnější, veselejší. Zvlášť je to patrné při obřadu bar micva, který se u Zdi nářků odehrává čtyřikrát do roka. Po jeho absolvování se třináctiletí chlapi stávají muži a smějí studovat svaté texty – tóru, a teoreticky se mohou i oženit. V ten významný den se na prostranství u zdi shromáždí celé rozesmáté rodiny, muži v tradičních černých oblecích, vyfiknuté manželky a děti... A všichni se fotí. To je snad jediný moment, kdy cizinec v podstatě bez obav může v Jeruzalémě fotografovat zdejší lidi. V tom všeobecném focení se jeho zájem ztratí. Jinak jsou ovšem židé, zvlášť ti ortodoxní, ale i Arabové na fotografování dost citliví. Může dojít až na výhrůžky, a dokonce i házení kamení. Traduje se, že jistý turista fotil před Zdí nářků o židovském svátku šábesu, policista ho dvakrát slušně upozornil, že se to nesmí, a když turista neprestal, vzal mu drahý aparát a nekompromisně jím třískl o zem. Vůbec velmi nevráživě sledují turisty a jejich foťáky ortodoxní židé, kteří obývají několik ulic nedaleko centra. Židovská čtvrť ve Starém městě, přiléhající ke Zdi nářků, je oázou klidu a čistoty (zvlášť si to uvědomí ten, kdo předtím navštívil blízký Betlém, jehož maličké centrum čistotou a pořádkem zrovna neoplývá, například second handy tu mají v podobě hromadů prádla přímo na chodnicích a všechny odpadky se prostě házejí na zem; i to má ovšem své bizarní kouzlo). Poklid ruší jen stavební firmy, které na místě zbořených palestinských domů budují nové. Zato v pro křesťany posvátné ulici Via Dolorosa nebývá většinou k hnutí. Poslední Kristovu cestu se čtrnácti zastaveními chtějí absolvovat nejen věřící. Orientace tu není snadná, ve Starém městě nejsou žádné informační ukazatele, a tak do chrámu Božího hrobu, jehož počátky sahají až do čtvrtého století našeho letopočtu, se člověk dostane spíš náhodou. A klidně se může stát, že se nejprve ocitne mezi bizarními stavbičkami etiopských mnichů na střeše chrámu a teprve odtud sestoupí do neuvěřitelného labyrintu potměných chodeb a kaplí, tak jak byly přistavovány v průběhu staletí. Najde tu Golgotu, kde byl Kristus ukřižován, i místo, kam ho údajně pohřbili. O kostel se dlouhá léta přely křesťanské církve, dokud v 19. století spory a tahanice částečně nevyřešil Osmanský edikt, který mezi ně pění o chrám rozdělil. A každý den chrám odemyká muslimský klíčník, jehož funkce se dědí v jedné rodině.

Převážně v křesťanské čtvrti se nachází tržnice – spletenec uliček, ve kterých jeden kráček střídá druhý. Pestrobarevné látky, šály a šátky, koberečky, dámské šaty a halenky, zdobené korálky a flitry, šperky, náboženské předměty, svícný, dlaždice

s tradičními vzory, ale i elektronika, vše v nepřeberném množství. Pokud chce člověk uniknout dotěrným, převážně arabským i židovským obchodníkům, nesmí se příliš zastavovat. Jakkmile jen na něco ukáže, už je tu příčinlivý mužik a snaží se ho zatahnout dovnitř, kde má zvlášť „zajímavou“ nabídku. Prostě něco extra. A pak přijde na řadu nekonečné smlouvání. Říká se, že je to pro obchodníky svého druhu sport, ale pokud něco nekoupíte, jejich tváře doslova zkamení a ta tam je orientální zdvořilost. To platí zejména pro židovské obchodníky, kteří přišli z Ruska. Pozor je třeba si dát i na arabské kluky. Nabídnou se, že vás zavedou třeba do kavárny, slušně se představí, potřesou vám rukou, ale pak se začnou domáhat bakšíše. A dovedou být velmi neodbytní. Průvodci vůbec varují, že by se dětem žádné bakšíše dávat neměly. Dáte jednomu a přijítí se další a chtějí totéž, protože takhle oni chápou spravedlnost.

Podstatně příjemnější kapitolou Jeruzaléma a Izraele vůbec je jídlo. Ve Starém městě není příliš mnoho běžných restaurací, spíš jenom stánky a malá bistra. Nabídka není příliš široká, ale ať už je to tradiční hummus, nebo jakési karbanátky z cizrny – faláfel, či masitá šavurma, kebab, šašlik nebo jehněčí kotlety a kuřecí játra na grilu, všechno chutná výtečně. Zvlášť když tyhle pochoutky „doprovázejí“ nejrůznější zeleninové saláty a čerstvý arabský chléb pita. K zasyčení stačí i některá z neobyčejně výživných a hustých polévek. A nakonec to chce zákusek – třeba baklavu z listového těsta anebo konáfu z pistáciových oříšků. V Jeruzalémě jsou sladkosti opravdu sladké. Nepřeberný je také výběr jižního ovoce a džusů – zvlášť exotický je z granátových jablek. Nelze zapomenout ani na městské brány, z nichž nejznámější je Damašská, na tu Jaffskou zase „dohlíží“ citadela s Davidovou věží, odtud je pěkný výhled na moderní Jeruzalém, kam se chodí za architekturou dvacátého století. Zatímco Staré město člověk pohodlně obejde pěšky, ostatně do většiny uliček by se auto ani nevešlo, v nových čtvrtích se neobejde bez sítě autobusů nebo taxíku. Jen málokdo si nechá ujít výšlap na Olivovou horu. Odtud má před sebou Jeruzalém doslova jako otevřenou knihu. K vidění je tu i mešita (!) Nanebevstoupení, údajná hrobka Panny Marie, Chrám národů z dvacátých let dvacátého století a Getsemanská zahrada. Obvyklá turistická trasa vede odtud ke Lví bráně, ale určitě stojí za to uhnout alespoň na okraj Jóšafatova údolí, několik ve skále vytesaných hrodek tak trochu připomíná ty egyptské, jenom jsou menší.

Často se mezi lidmi traduje názor, že jet do Izraele je nebezpečné. Opak je pravdou, člověk se v něm cítí bezpečněji než třeba v Praze. Turista je tu nedotknutelný i ze strany Palestinců. Ostatně třeba v Betlémě by se bez turistů či poutníků žilo obyvatelům mnohem hůř. Právě v Jeruzalémě si člověk uvědomí absurditu zdejších náboženských sporů. Křesťanská bazilika na Via Dolorosa sousedí s mešitou a Zeď nářků a Skalní dóm jsou prakticky vedle sebe. Právě tady jako by židé a muslimové k sobě měli blízko, ale ve skutečnosti je dělí mnohem víc než osmimetrová betonová zeď vybudovaná mezi Jeruzalémem a palestinským okolím. —

Křemešník

Více než 750 metrů vysoký vrch Křemešník nedaleko Pelhřimova se pyšní několika zajímavostmi. V roce 1985 tu vyhlásili přírodní rezervaci, v níž jsou zachována přirozená lesní vrcholová společenstva Českomoravské vrchoviny – jedlová bučina a suťová javořina. Křemešník je také tradičním poutním místem. Barokní kapličku Nejsvětější Trojice postavili koncem sedmnáctého století. Pod jejím kamenným oltářem se nachází zázračná studánka. Pramen vyvěrá periodicky obvykle okolo Vánoc a přestává téct v létě. V dobách epidemie cholery uprostřed devatenáctého století přišly pro „zázračnou“ vodu desetitisíce lidí. V nevelké vzdálenosti od poutní studánky vystupuje směrem ke kostelu křížová cesta. Byla postavena podél staré pěšiny v roce 1947, kdy původní cihlové kapličky byly nahrazeny žulovými. Za kaplí se nachází stará poustevna v opuštěné hornické štole. Nejstarší a nejcennější památkou přímo na vrcholu je barokní kostel, postavený v místě, kde už dříve stála dřevěná kaple. Současnou podobu dostal začátkem osmnáctého století. Později byly kolem kostela postaveny rozsáhlé ambity, které oddělovaly prostor určený k církevním obřadům od otevřené plochy, zaplněné při poutích davy návštěvníků i různými stánky.

V roce 1930 si známý sochař a medailér Josef Šejnost, rodák z nedalekého Těšenova, začal poblíž kostela stavět pseudogotický hrádeček U Sedmi havranů nebo také Větrný zámek. Plánoval zde zřízení muzea všech svých medailérských prací. Stavba však zůstala nedokončená. Autorem projektu byl pražský architekt Kamil Hilbert, který v roce 1929 dokončil stavbu Chrámu sv. Víta na Pražském hradě. K návštěvě Křemešníku dnes láká také nedávno restaurovaný horský hotel a rozhledna.

